

За заг. ред. П.В. Мельника, Н.Р. Нижник. – К.: Ірпінь: Академія ДПС України, 2000. – 304 с.

6. Мунтян В.І. Економічна безпека України. – К.: КИИЦ, 1999. – 463 с.

7. Новікова О.Ф. Соціальна безпека: організаційно-економічні проблеми і шляхи вирішення. – Донецьк.: ІЕП НАН України, 1997. – 460 с.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Іванова Т.А.

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

**Антонюк Р.Р., асистент,
Львівський національний аграрний університет**

Одним з головних чинників в гарантуванні продовольчої безпеки держави виступає налагоджене товарне виробництво якісної сільськогосподарської продукції у підприємницьких структурах. В цьому контексті сільськогосподарське виробництво найпильніше оцінюють з позиції якості продукції. Проте сьогодні постала необхідність детальнішого вивчення базових економічних передумов продовольчої незалежності, якими є рентабельне сільськогосподарське виробництво та відповідний рівень купівельної спроможності споживачів. Пропозиція сільськогосподарської сировини визначає обсяги виробництва харчових продуктів та напряму залежить від привабливості аграрного підприємництва. Невисока рентабельність аграрного виробництва зумовлює скорочення кількості сільськогосподарських підприємств (з 1995 практично втричі), половина із них збиткові, а галузь тваринництва практично не виходить прибутковий рівень [1.,с. 4]Слід відзначити, що на сьогодні сільськогосподарські підприємства виробляють незначну частку сільськогосподарської продукції, – більшість її, (приблизно 90%), виробляється в особистих селянських господарствах. Однак, незважаючи на те, що в останні роки, рівень товарності продукції в цих господарствах зростає, таке виробництво в існуючому вигляді, як база розвитку аграрного комплексу на довгострокову перспективу розглядатися не може, через низьку продуктивність та неконтрольовану якість.

Дослідження рівня розвитку сільськогосподарського виробництва в регіонах України виявило такі тенденції як:

- зменшення загального обсягу виробництва

сільськогосподарської продукції в підприємствах, особливо в тваринництві

- переорієнтація на виробництво в особистих селянських господарствах (біля 90%);
- збитковість сільськогосподарських підприємств.

Визначення факторів даного процесу дає можливість ефективно впливати на результати аграрного виробництва.

Як показують дослідження сьогодні відбувається скорочення кількості сільськогосподарських підприємств, що є наслідком низької рентабельності галузі, високої собівартості та низької відпускної ціни, що не покриває затрат виробництва. Особливості формування цін на сільськогосподарську продукцію зумовлені зокрема чинниками диспаритету цін між виробництвом у I сфері та у II сфері АПК та сформованими моносонічними тенденціями у III сфері АПК. Механізм впливів на формування цін в АПК показано на рисунку.

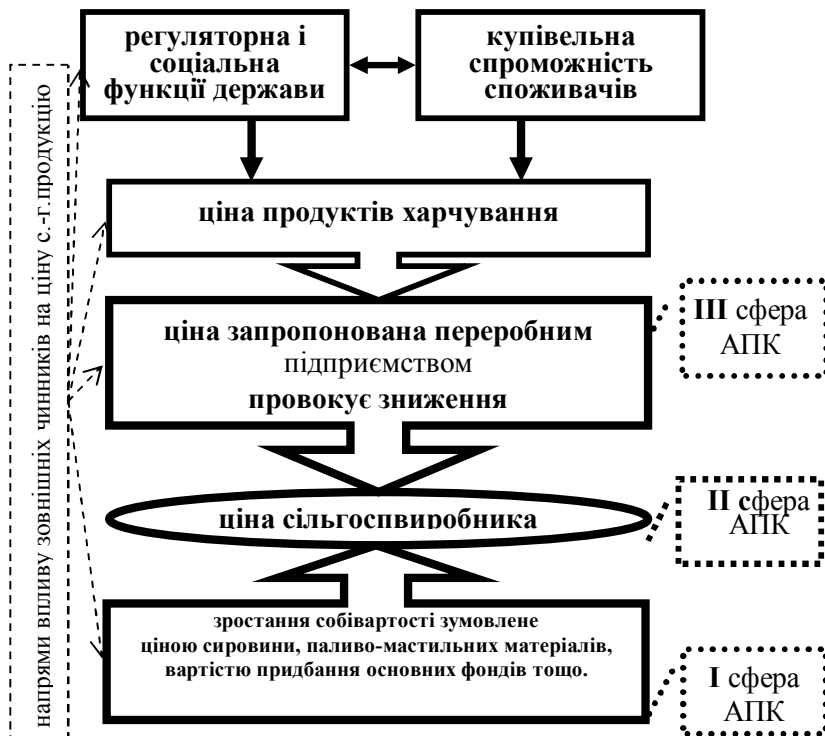

Рис. 1. Існуюча модель факторів формування ціни сільськогосподарської продукції

Головним чинником, що призводить до зростання собівартості сільськогосподарської продукції, є підвищення цін на матеріальні ресурси і послуги, які використовуються аграрними підприємствами (а це більше 70% всіх витрат на виробництво). Цим проблемам присвячено чимало наукових досліджень, що пропонують державного регулювання. На сьогодні необхідність державної підтримки аграрного сектора обумовлюється і рядом інших об'єктивних взаємопов'язаних економічних явищ: враховуючи те, що гарантування продовольчої безпеки є природною невід'ємною соціально-економічною функцією кожної державної влади, органи державного управління виконуючи свої соціальні обов'язки щодо забезпечення доступного продовольства, опираючись на низьку купівельну спроможність населення, обмежують зростання цін на ринку продуктів харчування, ринок на такі адміністративні методи реагує дефіцитом продукції та в перспективі – зростанням цін. Звідси одержуємо висновок про те, що сільськогосподарський виробник практично не може встановити економічно обґрунтовану ціну на свою продукцію – це зумовлено інституційними умовами, що веде до збитковості підприємства.

В свою чергу переробні підприємства, які на ринку закупівель володіють монопольним становищем, тобто є моносоністами, пропонують сільськогосподарським виробникам фактично занижені ціни. Склалася ситуація, коли новостворена вартість II-ї базової сфери в більшості розподіляється в I та II сферах. На державному рівні цьому питанню сьогодні практично не приділяється увага.

Таким чином ми бачимо, як реалізується на практиці послідовність: висока собівартість – низька ціна – збитковість – зростання виробництва – загроза національній продовольчій безпеці слід направляти фінансові засоби на підтримку дохідності виробників сільськогосподарської продукції. Система регулювання аграрного ринку має охоплювати організаційні та економічні напрями, серед яких використання компенсаційних цін (як до прикладу у США і ЄС), та боротьба з моносонією